

6. peatükk

PAGULASED JA VARJUPAIGATAOTLUSED

Selles tunnis kasutame hiljuti aset leidnud tõestisündinud lugu ja rollimängu, et õpilased mõistaksid varjupaigataotlejate olukorda.

Tunni eesmärgid

- Aidata õpilastel aru saada, miks inimestest saavad pagulased ja varjupaigataotlejad
- Selgitada riikidevahelist vastastikust sõltuvust
- Selgitada teemat põhjalikumalt ning aidata õpilastel pagulaste olukorda empaatiaga suhtuda

Abimaterjalid

- PowerPoint esitus: Pagulased ning varjupaiga taotlemine
- Abivahend 1: Farzadi lugu
- Abivahend 2: Rollimängu stsenaarium õpetajale
- Tööleht 1: Sodikeelne küsimustik igale õpilasele (valikuline)
- Vildikad ning suured paberid igale grupile

Foto: MTÜ Mondo

Süüria kodusõja eest on pagunud miljoneid inimesi. MTÜ Mondo toel saavad Za'atari pagulastagrigris elavad noored arvutikoolitustel osaleda.

SISSEJUHATUS

20 min

Õpilased arutlevad, miks inimestest saavad pagulased, kasutades selleks fakte ning näidisjuhtumit.

- Õpilased defineerivad mõisteid, mis on slaidil nr 2 ning võrdlevad oma definitsioone rahvusvaheliste definitsioonidega slaidil nr 3
- Küsi õpilaste käest pagulaste arvu kohta maailmas (slaid nr 4) ning võrrelge nende ideid tegelike arvudega (slaid nr 5)
- Küsi, mida õpilased teavad olukorra kohta Afganistanis. Ütle õpilastele, et loete nüüd koos tõestisündinud lugu Farzadist, kes on hiljuti Afganistanist ühte Euroopa riiki saabunud pagulane. Lugege ning arutage Farzadi juhtumit.

PÕHIOSA

35 min

Rollimäng õpilastele, et arendada neis empaatiavõimet pagulaste olukorra suhtes.

- Jaota klass viiesteks või kuuesteks gruppideks ning anna igale grupile suur valge paber ja värvilised vildikad. Loe klassile ette lugu, mis on kirjas 2. abivahendil: Rollimängu stsenaarium õpetajale ning palu igal grupil ette kujutada, et nad kuuluvad kirjeldatavasse perekonda. Kui arvad, et see on vajalik, siis näita klassile slaidil nr 6 olevat ähvarduskirja.
- Palu igal grupil vastu võtta kaks otsust, mis on paberil lahti kirjutatud
- Mängi immigratsiooniametnikku ning jaga igale grupile koopia Töölehest nr 2: sodikeelne küsimustik (selle võib ka vahele jätta)
- Otsustage, keda riiki lubada ja kes peab tagasi minema

TEEMAARENDUS

10 min

Tule rollist välja ning arutage koos õpilastega:

- Mis tunne oli olla pagulane?
- Kas see on muutnud nende suhtumist varjupaigataotlejatesse meie riigis?
- Palu õpilastel kodutööna uurida selle teema kohta rohkem infot aadressilt www.pagulasabi.ee, rändeinfot vt ka www.iom.int/world-migration

ACTIVITIES - SUPPORT US - FACTS - ABOUT

ECRE Annual General Conference 2017

Annual General Conference of the European Council on Refugee and Exiles (ECRE) together with the UNHCR-NGO Consultations takes place on **16-18 October 2017** in **Tallinn, Estonia**. The AGC is organized by the Estonian Refugee Council (ERC) and ECRE.

ABIVAHEND 1

Farzadi lugu

Afganistan

Afganistan on riik, mis on kannatanud paljude aastate jooksul sõjategevuse käes. 1990. aastatel kontrollis Afganistani sõjalis-poliitiline rühmitus nimega Taliban, mis kasutas vägivalda, et erinevaid Afganistani piirkondi kontrollida. 2001. aastal alustasid Ameerika ja Suurbritannia väed ning Afganistani Ühisrinne Afganistanis sõda eesmärgiga Taliban võimult kõrvaldada. 2003. aastal alustas Afganistanis teenistust esimene Eesti kaitseväge üksus. Viimased Eesti sõdurid lahkusid Afganistanist 2014. aastal. Selle aja jooksul langes Afganistanis 9 Eesti kaitseväelast, haavata sai üle 90. Tuhanded Afganistani elanikud on samuti sõjategevuse käigus hukkunud. Tuhanded Afganistani elanikud on surnud nälja, haiguste, vähese arstiabi, kuritegevuse ning kaose tõttu, mille sõda endaga kaasa on toonud. Riik on jätkuvalt ebastabiilne.

Farzad põgenes Afganistanist, kui ta oli 15-aastane. See on tema lugu.

Farzad sündis 1995. aastal Afganistani linnas Kandaharis. Tema ema suri sünnitusel ning tema isa, kes töötas rätsepana, oli vaene. Farzad käis kohalikus mosées usuõpetuse tundides ning töötas koos oma isaga turul.

2010. aasta augustis tulid Talibani liikmed Farzadi koju ning nõudsid tema isalt raha. Nad ähvardasid teda ning ütlesid, et tema kohus on neile raha anda, et nad saaksid riiki välisvallutajate eest kaitsta. Farzadi isa ütles, et tal ei ole neile raha võimalik anda. Mehed vastasid, et kui ta neile raha ei anna, siis nad võtavad Farzadi endaga kaasa.

Järgmisel päeval läks Farzadi isa raha otsima. Sel ajal, kui ta oli ära, tulid Talibani mehed tagasi. Farzad proovis ära joosta, kuid mehed löid teda ning panid ta autosse. Farzad proovis lahti rabeleda, kuid mehed peksid teda ning sõitsid minema.

Peale lühiajalist sõitu jõudsid nad suletud hoonetekompleksi. Kui Farzad autost välja lasti, tekkis rüselus ning tal õnnestus põgeneda ning värvast välja joosta. Farzad jõudis läbi tänavarägastiku tagasi linna ning jooksis turule. Ta ei saanud aga minna oma isa leti juurde, kuna Talibani mehed juba otsisid teda. Selle asemel otsustas Farzad ülesse otsida oma isa sõbra Babari.

Babar oli juba kuulnud, et Farzad oli röövitud ning ta oli väga imestunud teda nähes. Barbar viis Farzadi tema isa juurde, kes oli ülirohumees. Ent ta kartis, et Taliban tuleb talle järele ning otsustas, et nad peavad koheselt Afganistanist põgenema. Babar aitas neil nende säästude eest salaja riigist lahkuda.

Nad lendasid Pakistani, kus neile öeldi, et neil tuleb üksteisest lahkuda, et lapsed ja vanemad peavad reisima eraldi. Neile öeldi, et peagi saavad nad jälle kokku.

Mitmeid päevi hiljem jõudis Farzad Kreekasse ning ta pandi suure veoauto peale. Ta ei teadnud, kus ta oli või kuhu teda sõidutati. Ta kartis. Ta sõitis pimedas kaubikus ning sai tualetis käia ainult öösiti. Tal oli nälg ning janu. Lõpuks kaubik peatus ning juht pani ta maha ühel väga puhtal tänaval. Autojuht ütles, et see on politseijaoskond Suurbritannias ning kui ta sinna läheb, kohtub ta oma isaga.

Farzad sisenes jaoskonda. Tal oli külm, ta oli väga väsinud ja must. Jaoskonnas olnud naine küsis ta käest küsimusi keeles, millest ta aru ei saanud, ning suunas ta siis istuma. Farzad oli suures segaduses. Mitu tundi hiljem saabus mees, kes oskas rääkida tema keelt.

Farzad rääkis oma loo ära. Ametnikud ei teadnud, kas teda uskuda või mitte. Tal ei olnud passi ega sünnitunnistust ja nad arvasid, et ta on pigem 18- kui 15-aastane. Peale arutelu nõustuti, et ta on 15 ning ta paigutati elama ühe Inglismaal elava Iraani perekonna juurde.

Kolme kuu möödudes kirjutas Suurbritannia piirivalveamet Farzadile, et tema lugu ei ole usutav ning tema varjupaigataotlus on tagasi lükatud. Siiski usuti, et ta on 15-aastane ning tal lubati jääda Suurbritanniasse 17 ja poole aastaseks saamiseni. Siis vaadatakse tema taotlus uuesti üle.

Farzadi advokaat otsustas otsuse edasi kaevata ning mõni nädal hiljem toimus kohtuistung. Farzad läks kohtusse koos oma hooldajate, sotsiaaltöötaja ning advokaadiga. Farzad pidi oma loo uuesti ära rääkima ning see muutis ta väga ärevaks ja häirituks. Kohus otsustas, et Farzad rääkis tõtt ning tema jaoks oleks liiga ohtlik Afganistani tagasi pöörduda, võttes arvesse, et ka tema isa oli teadmata kadunud. Farzadi varjupaigataotlus rahuldati ning ta võis jääda elama Suurbritanniasse.

Punane Rist otsib Farzadi isa, kuid ei ole teda veel leidnud. Farzad usub, et tema isa on varsti temaga ning tema hooldajad ütlevad samuti, et see on ainult aja küsimus. Farzad õpib intensiivselt inglise keelt, et ta saaks minna kooli ning isa saaks tema üle uhke olla, kui nad kokku saavad.

ABIVAHEND 2

Rollimängu stsenaarium õpetajale

Jaga klass viiesteks või kuuesteks gruppideks. Loe alljärgnev tekst klassile ette ning palu neil ette kujutada, et nad on kirjeldatava perekonna liikmed.

TAUSTAINFO PEREKONNA KOHTA

Isa töötab ajakirjanikuna kohaliku ajalehe juures. Ema on mehaanik. Hiljuti sündis neile uus laps ning liiksaks on neil poeg ja tütar, kes käivad juba koolis. Vanaema on peale insulti ratastoolis ning ei saa kodust väljas käia. Onu Ali, kes on väga usklik, oli aastaid poliitvang. Vanglas said tema jalad kahjustada, nii et nüüd on tal raskusi kõndimisega ja ta lonkab. Emal ja isal on vana auto. Isa on olnud üks juhte kohalikus ajakirjanike ametiühingus. Olukord riigis on viimasel ajal päris järsult muutunud.

Olukord kaks kuud tagasi

Sõjavägi korraldas riigis riigipöörde. Tänavatel tulistati ning tankid ja soomukid sõitsid ringi. Palju inimesi sai surma ning paljud arreteeriti. Inimestele kehtestati liikumiskeeld ning nad ei tohi peale pimeduse saabumist ringi liikuda. Sõjavägi võttis üle riigitelevisiooni ning raadiokanalid. Keeruline on saada tõest infot selle kohta, mis riigis toimub.

Olukord kuu aega tagasi

Isa sai teada, et uued valitsejad olid mitmeid inimesi arreteerinud. Paljud teised riigi eliiti kuuluvad inimesed nagu poliitikud, kirjanikud, usutegelased ning ametiühingute juhid on haihtunud ning keegi ei tea, kus nad on või mis neist on saanud.

Olukord kahe nädala eest

Kohalikus ajalehes ilmus joonistus pealuust ning kirstust ja selle all pikk nimekiri inimestest, kes sõjaväelise rühmituse arvates on riigireeturid. Nii isa kui ka onu Ali nimed olid seal kirjas. Alla oli kirjutatud "Isamaa sõbrad".

Eelmine nädal

Sõdurid tulid kooli ning tahtsid sööklatädi abikaasat ära viia. Teda ei olnud kohal. Selle asemel viisid sõjaväelased ära sööklatädi ning tema lapsed.

Neli päeva tagasi

Anti teada, et paljud ametiühingud, kaasa arvatud ajakirjanike ametiühing, on keelustatud.

Kolm päeva tagasi

Perekonna korteri ukse alt pisteti sisse kiri (soovi korral võite te näidata õpilastele PowerPoint esitluse slaid nr 6-e). Kiri oli kokku pandud ajalehest välja lõigatud tähtedest. Kiri andis teada, et isa on spioon ning vaenlase agent ning et tema päevad on loetud. Alla olid kirjutatud "Isamaa sõbrad".

Kaks päeva tagasi

Onu Alile helistati ning öeldi, et ta peaks oma korterist lahkuma, kuna seda plaanitakse põlema panna.

Eile

Mõned lapsed rääkisid koolis, et sõdurite salgad olid lähiümbruse läbi otsinud ning inimesi arreteerinud, kaasa arvatud mõningaid inimesi ametiühingust, kuhu ka isa kuulub.

Täna

Keskväljakult on kostnud tulistamist ning sinna on saabunud sõjaväeautod. Teed on suletud. Ronged otsitakse läbi. Perekond kohtub, et kiiresti asja arutada. Mida nad peaksid tegema? Isa ütleb, et perekond peaks põgenema ning paluma poliitilist varjupaika välismaal. Riigipiirini on autoga vähem kui tund aega, kuid see teekond oleks väga riskantne. Jalgsi võtaks teekond aega terve nädala ning tuleks minna läbi kõrbe ning paksu metsa.

Perekond kuuleb, et sõjaväelased on asunud läbi otsima nende tänavat. Neil on vähem kui 10 minutit aega, et otsustada, mida nad teevad, asjad pakkida ja minna.

ABIVAHEND 2

Rollimängu stsenaarium õpetajale

OTSUSED

1. Kes läheb?

Iga grupp peab otsustama, kes pereliikmetest lahkub linnast ning kes läheb kodumaal peitu või maale sugulaste juurde. Kas kaasa peaks võtma ema, isa, beebi, onu Ali, vanaema või lapsed? Paluge igal grupil rääkida klassile oma otsusest ning seda põhjendada.

2. Mida nad peaksid kaasa võtma?

Iga grupp peab tegema nimekirja kümnest kõige olulisemast asjast, mida perekond peaks kaasa võtma, et pääseda üle piiri ning paluda asüüli. Kui kõik õpilased on nimekirjaga nõustunud, kirjutavad või joonistavad nad need paberile.

ARUTELU

Grupid räägivad, kes nende arvates perekonnast peavad riigist lahkuma ning mis on nende nimekirjades. Paluge neil nimekirjad alles hoida.

ROLLIMÄNG (JÄTKUB)

Paluge klassil ette kujutada, et peale pikka ja rasket rännakut jõuavad nad riigipiirini. Õpetaja kehastub nüüd passikontrolli immigratsiooniametnikuks.

Passikontrolli saabumine

Küsi õpilastelt, kes nad on ning mida nad siin teevad. Kui nad ütlevad, et nende elu on ohus ning nad soovivad saada teie riigis varjupaika, küsi nende käest, mis juhtus. Ütle neile, et nende lugu ei tundu usutav ning et sa kahtlustad, et nad valetavad. Kas nad saavad oma lugu tõestada mõne dokumendiga? Palu neil oma asjad lahti pakkida (loe ette teie poolt koostatud asjade nimekiri). Tõendite hulka võivad kuuluda isa ametiühingu kaart, anonüümne ähvarduskiri või ajaleheartikkel. Kui kellelgi on asjade hulgas relv, küsi, mida nad sellega teha kavatsesid ning küsi, ega nad terrotistid ei ole. Konfiskeeri relvad. Kui nad on kaasa võtnud perekonna pilte, võta ka need ära, öeldes, et neid võib uurimisel vaja minna.

6. peatükk

TÖÖLEHT 1

Sodipodikeelne küsimustik

Võite vastata kas eesti või sodipodi keeles.

Riik:

1. TSRIF ENAM? _____ SADET _____

2. REDNEG _____ ELAM _____ ELAMAF _____

3. SSEDRA _____ DESIN _____ PAIE _____

_____ POSTCODE (POSTCODE) _____

4. THIRB FO ETAD (EE/HH/RRRR): / /

5. PASSEPORTA DETAILLA DEUSSI

6. JABEN DISE SDIK MAYSIE?

EMAN: _____ RISTIANEN: _____ YOMEN: _____

7. KOM DEN NITIL ENKLAN SA?

MEFTIL PLANE

HARAT

EUROSTARA EUROSTAR

8. YEFT DA ENKLAN FERITA IPLEEDI? _____

9. DELTAD ENKLAN DARINDI MAGLINDA? _____

10. WAREI DAR FLOGET HARINDI LANDT? _____

11. DOKUMENDEN (DOCUMENTS)

HAT DAR DOKUMENDEN JANGA HARI? _____

12. WAREI DAR FESTENE GUL GARITA MER VI? _____